Осінь залишається на твоїх руках

Осінь мала бути лише однією порою року. Він змінив її плани

Laura Bellini

Осінь залишається на твоїх руках

Осінь мала бути лише однією порою року. Він змінив її плани

Laura Bellini

ROMANS

ISBN: 9788384903438

ALL-IN Rafał Płonkowski

ЗМІСТ

INTRO 4
Розділ 1 - Коріння не любить поспіху 12
Розділ 2 - Межі, накреслені олівцем 24
Розділ 3 - Те, чого не видно під землею 37
Розділ 4 - Смак того, чого я не планувала 48
Розділ 5 - Право сказати «ні» 60
Розділ 6 - Поки не опало останнє листя 70
Розділ 7 - Те, чого неможливо приховати 82
Розділ 8 - Між потягом і довірою 93
Розділ 9 - Ризик, на який ми йдемо разом 104
Розділ 10 - Те, що ми обираємо свідомо 115
Розділ 11 - Місце для іншої людини 126
Розділ 12 - Ціна чужих рішень 137
Розділ 13 - Межа відповідальності 148
Розділ 14 - Правда, вимовлена пошепки 159
Розділ 15 - Правда, яку неможливо повернути назад 168
Розділ 16 - Відстань, яка мені потрібна 180
Розділ 17 - Те, що залишається, коли ми йдемо 188
Розділ 18 - Ціна відмови від контролю 198
Розділ 19 - Усе, що належить нам 206
Розділ 20 - Осінь залишається на твоїх руках 218

INTRO

Перше яблуко впало з дерева саме тієї миті, коли я вирішила, що не залишуся тут ані на день довше, ніж передбачено договором.

Воно вдарилося об землю зовсім поруч із моїм черевиком і розкололося на дві нерівні половинки. Я зупинилася між рядами старих яблунь і подивилася на розсипане насіння. У повітрі пахло мокрою корою, стиглими плодами та землею, яку нічний дощ перетворив на важку, темну глину. За деревами простягалися пологі пагорби навколо Сандомира. Туман ще не встиг піднятися з долини. Тривав останній тиждень вересня, а попереду на мене чекали вісім тижнів роботи й авіаквиток до Лісабона, заброньований на двадцять восьме листопада.

Усе було сплановано.

Саме так я любила найбільше.

Я присіла навпочіпки біля коріння яблуні, відгорнула рукою мокре листя й перевірила стан ґрунту. Коріння було оголене, а на стовбурі виднілися сліди давно занедбаного обрізування. За кільканадцять метрів, за іржавою хвірткою, починався демонстраційний сад розсадника Ліс. Ще кілька років тому сюди, кажуть, приїжджали власники пансіонатів, ландшафтні архітектори й люди, які шукали натхнення для власних садів. Тепер стежки заростали травою, клумби втрачали обриси, а дерев'яна пергола хилилася в бік висохлої водойми.

Я мала повернути цьому місцю життя, не вдаючи, ніби час можна повернути назад.

Саме тому я й прийняла замовлення.

Телефон завібрував у кишені куртки. На екрані з'явилося ім'я моєї подруги.

— Тільки не кажи, що ти вже працюєш, — озвалася Іга, перш ніж я встигла щось сказати.

— Оглядаю територію.

— Дагно, зараз сьома ранку.

— Рослини не знають, що таке офісний графік.

— Зате ти мала б знати, що таке відпочинок. Нагадую, ця поїздка мала бути останнім замовленням перед Португалією. Жодних продовжень, жодних додаткових проєктів і жодного рятування людей, які не здатні самі навести лад у власному житті.

Я мимоволі усміхнулася.

Іга знала мене п'ятнадцять років. Вона бачила, як я будувала свою студію, починаючи з перших проєктів балконів і закінчуючи садами, власники яких могли витратити на одне дерево більше, ніж я колись заробляла за місяць. Вона також була свідком мого останнього розриву. Бачила, як довго я намагалася переконати саму себе, що спільне майбутнє не обов'язково означає відмову від власного.

— Я не збираюся нікого рятувати, — запевнила я. — У мене є проєкт, гонорар і дата завершення роботи. А потім Лісабон.

— А власник?

— Я ще з ним не познайомилася.

— Кажуть, він вродливий.

— Звідки ти береш таку інформацію?

— З інтернету. Там є фотографії з розсадника. Йому трохи за сорок, темне волосся, виглядає як чоловік, який уміє полагодити дах і розбити серце.

— Дуже науковий аналіз.

— Для цього в тебе й є подруга.

Я завершила розмову, перш ніж вона встигла розвинути свою теорію.

Правду кажучи, мене зовсім не цікавило, який вигляд мав Беніамін Ліс. Мене цікавило, чому чоловік, який керував одним із найвідоміших у регіоні розсадників дерев, дозволив демонстраційному саду, що був його візитівкою, перетворитися на руїну.

Я витягла із сумки теку з роздруківками. Мій проєкт передбачав збереження найстаріших яблунь, відновлення кам'яних доріжок і створення простору, де демонстраційний сад плавно переходив би у фруктовий. Без екзотичних прикрас, без рослин, які обирають виключно заради фотографій. Я хотіла, щоб люди, заходячи сюди, відчували запах землі та плодів, а не дорогих декорацій.

Це мав бути мій останній проєкт у Польщі перед початком співпраці з португальською студією, яка займалася реставрацією історичних садів. Я не тікала від свого життя. Принаймні саме це я собі повторювала. Мені лише хотілося дізнатися, ким я стану, якщо якийсь час ніхто не чекатиме від мене, що я залишуся.

Коли я спробувала відчинити хвіртку, її нижня завіса заскреготіла й відмовилася рухатися.

— Треба трохи підняти.

За моєю спиною пролунав чоловічий голос.

Я обернулася.

За кілька кроків стояв чоловік. В одній руці він тримав горнятко кави, у другій — секатор. На ньому була темна сорочка із засуканими рукавами, поношені робочі штани й забруднені багнюкою черевики. Волосся, трохи посріблене сивиною на скронях, мало такий вигляд, ніби він розчісував його пальцями, а не гребінцем. Він не усміхався, але в його погляді було щось уважне, через що я не відвела очей так швидко, як зазвичай робила це з незнайомцями.

— Хвіртку чи стандарти утримання об'єкта? — запитала я.

Якусь мить він мовчки дивився на мене.

Потім поставив горнятко на стовпчик огорожі.

— Залежить від того, що легше полагодити.

Він підійшов, підняв металеву стулку й відчинив її одним спокійним рухом. Замість того щоб пройти першим, відступив убік, даючи мені дорогу.

— Дагна Ратай? — запитав він.

— А ви, мабуть, Беніамін Ліс.

— Саме так.

Я простягнула руку. Він потиснув її впевнено, але не надто сильно. Його долоня була шорсткою, теплою і зберігала сліди роботи, яку неможливо виконувати, сидячи за письмовим столом. На великому пальці виднівся невеликий поріз, заклеєний пластиром. Я помітила його лише тому, що на коротку мить затримала погляд на наших руках довше, ніж вимагало звичайне привітання.

— Ви приїхали раніше, ніж ми домовлялися, — сказав він.

— Я хотіла побачити сад до того, як ви почнете розповідати мені, яким він має бути.

Він злегка підняв брови.

— А якщо в мене є власна думка?

— Це добре. Найважче працювати з людьми, які не знають, чого хочуть.

— А з тими, хто знає аж надто добре?

— Залежить від того, чи вміють вони слухати.

Цього разу він усміхнувся. Ледь помітно. Але цього вистачило, щоб його обличчя втратило суворість, а я зрозуміла, чому Іга звернула увагу на фотографії.

Беніамін підняв горнятко й поглянув на мої креслення.

— Перш ніж ми почнемо, ви маєте знати одну річ. Не всі дерева, які ви позначили для збереження, зможуть тут залишитися.

Я відчула знайомий укол роздратування.

— Остаточні рішення я ухвалюю після огляду. Саме для цього я й приїхала.

— Розумію. Але призначення частини території може змінитися.

— Наскільки суттєво?

Він відповів не одразу. Подивився в бік будівлі розсадника, де за великими вікнами засвітилося світло. Я побачила нечіткий силует жінки, яка стояла біля столу. Беніамін теж її помітив і відвів погляд.

— Поки що невідомо, — сказав він. — Я хочу, щоб сад повернув собі колишню цінність. Наразі це все, що можу обіцяти.

— А мені потрібно дещо більше, ніж обіцянка.

Замість того щоб образитися, він кивнув.

— Цілком слушно.

Це одне слово здивувало мене більше, ніж його попередні заперечення. Я звикла до власників, які сприймали дизайнерку як людину, найняту для того, щоб підтверджувати правильність їхніх ідей. Він виглядав чоловіком, який звик сам ухвалювати рішення, і все ж не намагався заглушити мої застереження.

Ми зайшли до саду. Беніамін зупинився біля однієї з найстаріших яблунь і відламав суху гілочку. У ранковому світлі я помітила на його руках дрібні часточки землі, що забилися в лінії шкіри. Він дивився на дерево з такою увагою, яку неможливо було сплутати з байдужістю.

— Її посадив мій батько, — сказав він. — Сорок років тому. Тоді за огорожею були самі поля.

— Ви хочете її зберегти?

— Більше за всі інші.

Я уважно оглянула стовбур.

— Тоді саме з неї й почнемо. Але без обстеження я не обіцятиму, що все вдасться.

— Я не очікую необґрунтованих обіцянок, пані Дагно.

Те, як він вимовив моє ім'я, здалося напрочуд особистим для чоловіка, з яким я познайомилася лише кілька хвилин тому. Він не зробив нічого, що виходило б

за межі ввічливості. І все ж у мене виникло дивне відчуття, що ця розмова не обмежиться деревами.

З будівлі долинув звук дверей, що відчинялися.

— Беніаміне! — гукнула жінка. — Нам потрібно поговорити, перш ніж приїдуть решта.

Я побачила, як на мить напружилася його щелепа.

— Зараз прийду, Марто.

Жінка подивилася на мене, потім на розкладені креслення. Вираз її обличчя не змінився.

— Це та дизайнерка? — запитала вона.

— Так, — відповів Беніамін.

— Отже, ми все-таки починаємо.

У її голосі не було жодного захвату.

Беніамін не став пояснювати цей коментар. Лише нахилився, підняв із землі стигле яблуко й простягнув мені на розкритій долоні.

— Перш ніж вирішувати, що тут залишиться, скуштуйте. Цей сорт виглядає не надто привабливо, але має свій характер.

Я взяла плід. Наші пальці торкнулися одне одного на якусь частку секунди, і він не намагався затримати мою руку. На шкірці яблука залишився темний слід землі.

Я відкусила шматочок. М'якуш був твердий, солодкий, із виразною кислуватою ноткою.

— Смачне, — визнала я.

— Знаю.

Я усміхнулася.

— Скромність теж належить до ваших чеснот?

— Я б не включав її до першої п'ятірки.

Я засміялася, перш ніж устигла стриматися.

Беніамін подивився на мене з такою зосередженістю, ніби цей сміх розповів йому щось важливе. А потім повернувся до будівлі, де на нього чекали жінка й розмова, яку він, очевидно, не хотів вести в моїй присутності.

Я залишилася між деревами з яблуком у руці, кресленнями в сумці й неприємним усвідомленням того, що в цьому замовленні було значно більше невідомих, ніж випливало з документів.

Мені слід було почати з перевірки меж ділянки та умов договору.

Натомість я дивилася, як Беніамін віддаляється стежкою, і думала про щось зовсім інше.

Чому після стількох місяців, протягом яких я так старанно вчилася нікого не потребувати, саме цей незнайомець змусив мене захотіти, щоб він ще раз вимовив моє ім'я?

Розділ 1 - Коріння не любить поспіху

За наступні двадцять хвилин я встигла з'ясувати три речі. Сад перебував у гіршому стані, ніж свідчила документація. Хтось нещодавно позначив частину дерев для видалення, хоча вони не виглядали хворими. А Беніамін Ліс, очевидно, мав звичку ухвалювати складні рішення наодинці, а потім представляти їх світові як щось, що не підлягає обговоренню.

Останнє відкриття прийшло разом із його поверненням.

Я саме йшла вздовж колишньої доріжки, що вела до невеликого павільйону, коли почула за спиною характерний хрускіт гравію. Беніамін зупинився поруч. Він не був схожий на людину, яка щойно провела приємну розмову.

— У нас проблема, — повідомив він.

— Одна? Це добра новина. Я нарахувала сім.

Він поглянув на розгорнутий у моїх руках план.

— Та, що біля західної межі.

— Будь ласка, уточніть.

— Ми не можемо там нічого садити.

Я повернула креслення до нього. Західна частина саду була найважливішим елементом моєї концепції. Я запланувала там смугу багаторічних трав'янистих рослин, сенсорну доріжку й невеликий освітній простір, де відвідувачі могли б знайомитися зі старовинними сортами плодових дерев. Без цієї ділянки вся композиція втрачала б природний зв'язок із садом.

— Чому? — запитала я.

— Мені потрібне це місце для інших цілей.

— Яких саме?

Він якусь мить мовчав.

— Пов'язаних із майбутнім розсадника.

Я дуже повільно склала план.

— Пане Ліс, ми узгодили обсяг робіт три тижні тому. Ви отримали концептуальну документацію, внесли два незначні зауваження й затвердили проєкт. А тепер кажете мені, що майже третина території недоступна?

— Я не сказав, що назавжди.

— Але ви не можете сказати, на який термін.

— Поки що ні.

Я озирнулася на сад, намагаючись опанувати роздратування. Мені було тридцять дев'ять років, я мала власну студію й достатньо досвіду, щоб розпізнати ситуацію, коли клієнт намагається змінити правила вже після початку виконання замовлення. Я не збиралася вкотре доводити свою професійну цінність, виправляючи чужу нерішучість.

— У такому разі я призупиню цю частину робіт до отримання письмового рішення.

— Ми не можемо дозволити собі затримку.

— Тоді прошу ухвалити рішення швидше.

Він довго дивився на мене. Вітер ворухнув листя сусіднього горіха, струсивши кілька крапель води йому на плече. Він навіть не помітив їх.

— Ви завжди так розмовляєте з клієнтами?

— Лише з тими, хто платить мені за проєкт, а потім не дозволяє його реалізувати.

Несподівано він пирснув зі сміху.

— Гаразд. Я це заслужив.

— Це лише початок нашої співпраці. Не робіть поспішних висновків.

Усмішка залишалася на його обличчі трохи довше, ніж я очікувала. Потім Беніамін підійшов до старої перголи й поклав долоню на один зі стовпів.

— Я хотів би вам дещо показати.

— Якщо це ще одна ділянка, до якої мені не можна торкатися, волію дізнатися про це тут.

— Цього разу те, що вам варто врятувати.

Він повів мене за павільйон, до занедбаної частини саду, прихованої за високими травами. Біля стіни з темної цегли росли старі трояндові кущі, майже повністю заглушені дикими пагонами й кропивою. На кількох гілочках ще трималися дрібні темно-рожеві квіти. Їхній аромат був ніжний, із легкою пряною ноткою.

Я присіла навпочіпки біля найближчого куща.

— Це старовинні сорти, — сказала я. — Імовірно, частина історичної колекції.

— Їх збирала моя мати.

Я повернула голову.

Беніамін дивився на троянди інакше, ніж на решту рослин. Його сувора впевненість кудись зникла. Йому було сорок чотири роки, але на мить він став схожим на хлопчика, який стоїть перед чимось, чого вже не здатен повернути.

— Скільки їх було? — запитала я м'якше.

— Двадцять шість сортів. Принаймні стільки записано в її нотатнику. Після її смерті ми намагалися зберегти колекцію, але згодом забракло часу.

— У вас залишився той нотатник?

— Так.

— Я хотіла б його побачити.

Він подивився на мене з явним здивуванням.

— Справді?

— Якщо я маю вирішити, що рятувати, мені потрібно знати, що тут росло. Не все можна відновити за фотографіями.

Беніамін опустився на коліна біля сусіднього куща й обережно відсунув гілку.

— Цей сорт цвів навіть у жовтні. Мати казала, що він упертий.

— Очевидно, вона мала добрий смак.

— Щодо рослин?

— Щодо всього, що не здається після першого заморозку.

Він поглянув на мене поверх гілочок. Нічого не відповів, але в його очах з'явилося веселе зацікавлення, змішане з чимось, чому я не могла дати назви.

Наступні пів години ми працювали майже мовчки. Я оцінювала стан кущів, фотографувала пагони й позначала рослини, які потребували термінового догляду. Беніамін приніс рукавички, секатори й контейнер для відходів. Він не намагався керувати моїми діями. Коли я запитувала

про вік рослин або способи їхнього попереднього вирощування, відповідав конкретно й по суті.

Однак біля одного куща я помітила серйозну проблему.

— Будь ласка, подивіться.

Я показала йому пошкодження біля основи пагона. Деревина була трухлява, а земля навколо коріння надто мокра.

— Якщо залишимо все як є, втратимо рослину ще до зими.

— Можемо її пересадити?

— Не зараз і не в такому стані. Спершу потрібно покращити відведення води й перевірити, чи здорове коріння.

— А якщо ні?

— Спробуємо взяти матеріал для розмноження. Але я не обіцятиму успіху.

Беніамін прийняв цю відповідь без заперечень.

Лише коли я підвелася, помітила довгу смугу землі на його рукаві. На передпліччі також виднілася подряпина. Я машинально потягнулася до кишені по серветку, але зупинила руку. Він же не потребував піклування, а я не мала жодної причини торкатися його.

Попри це, він помітив мій жест.

— Щось не так? — запитав.

— Троянди не надто вдячні своїм власникам.

Він подивився на подряпину.

— Я звик.

— Це не завжди перевага.

Якусь мить ми стояли так близько, що я відчувала запах його сорочки, просякнутої прохолодним повітрям і деревиною. Він не відступив, але й не зробив нічого, що змусило б мене поступитися місцем.

Я першою відійшла по фотоапарат.

Опівдні приїхала бригада догляду. Двоє працівників розсадника мали розпочати розчищення доріжок і видалення мертвих гілок. Коли ми дійшли до західної частини саду, я побачила червоні стрічки, прив'язані до шести яблунь.

— Хто їх позначив? — запитала я.

Старший працівник, пан Стефан, невпевнено поглянув на Беніаміна.

— Учора ми отримали розпорядження підготувати цей ряд до вирубування.

Я відчула, як мене охоплює злість.

— На якій підставі?

— Таку інформацію нам передали.

— Хто саме?

Стефан завагався.

— З офісу.

Беніамін зняв рукавички.

— Поки що ніхто нічого не вирубує, — сказав він.

— Але роботи були заплановані на п'ятницю, — зауважив працівник.

— Плани змінилися.

Стефан кивнув і разом із другим чоловіком пішов у бік павільйону.

Ми з Беніаміном залишилися біля дерев.

— Ви знали про це?

— Я знав, що розглядали можливість їхнього видалення.

— Розглядали? Хтось уже віддав наказ.

— Без мого остаточного дозволу.

— Тобто у вашій компанії можна підготувати вирубування без рішення власника?

На його обличчі з'явилося роздратування.

— Усе значно складніше.

— Для дерев навряд чи. Або вони залишаться, або ні.

Я підійшла до першої позначеної яблуні. Її крона була нерівномірною, але гілки виглядали здоровими. Я підняла шматочок кори, що відшарувався, оглянула стовбур і зробила фотографію.

— Тут немає жодної очевидної причини для видалення, — сказала я. — Перш ніж хтось ухвалить рішення, мені потрібен висновок арбориста.

— У мене є власні фахівці.

— Чудово. Тоді прошу надати їхній письмовий висновок.

— Дагно...

Уперше він вимовив моє ім'я без офіційного звертання.

Я відразу обернулася.

— Слухаю.

Він зітхнув.

— Я не хочу воювати з вами за кожне дерево.

— Я також. Але якщо моє ім'я стоятиме під цим проєктом, я не дозволю, щоб здорові рослини зникали лише тому, що вони комусь заважають у плані, про який мені нічого не повідомили.

Якусь мить він дивився на мене суворо. Потім підійшов до першого дерева й розв'язав червону стрічку.

Після цього зробив те саме з рештою.

Це не був якийсь величний жест. Він не вирішував наших проблем. І все ж щось змінилося, коли я побачила, що він не лише вислуховує мої аргументи, а й здатен змінити власні дії.

— До отримання експертного висновку вони залишаються, — сказав він.

— Дякую.

— Не дякуйте. Я досі вважаю, що західна частина потребує іншого рішення.

— А я досі вважаю, що ви повинні пояснити мені чому.

Він усміхнувся без особливої радості.

— Справедливо поставлене питання.

Після обіду я розклала документацію на великому столі в павільйоні. Похолоднішало. Крізь брудні вікна проникало світло, яке забарвлювало пил, що завис у повітрі, майже в золотий колір. Беніамін приніс два горнятка чаю, хоча я його ні про що не просила.

— Без цукру, — сказав він, ставлячи одне переді мною.

— Звідки ви знали?

— Не знав. Цукор стоїть поруч.

Я засміялася.

Я почала розглядати нові варіанти прокладання доріжки. Якщо західна частина справді мала залишатися недоступною, я могла перенести частину насаджень ближче до павільйону. Однак це вимагало б зміни композиції та додаткових земляних робіт.

— У мене є пропозиція, — повідомила я.

Беніамін сів навпроти мене.

— Слухаю.

— Збережемо старий фруктовий сад як центр усієї композиції. Розарій стане його спокійнішою частиною. Західну смугу поки що виключимо з робіт, але не з проєкту. Вона залишиться відкритим питанням до остаточного рішення.

— Скільки це нам коштуватиме?

— У фінансовому плані менше, ніж починати все спочатку. В організаційному — більше терпіння.

— А з ним у мене буває по-різному.

— Я помітила.

Він нахилився над планом. Рукав сорочки підсунувся вище, оголивши шрам біля зап'ястка.

— А якби я сказав, що мені потрібне місце, яке насамперед буде корисним, а не красивим?

— Я б запитала, чому ви вважаєте, що ці речі взаємовиключні.

Він уважно дивився на мене.

— Раніше мені ніхто так не відповідав.

— Можливо, ви ставили це запитання не тим людям.

За вікном почався дощ. Краплі стукали по даху павільйону, а повітря наповнилося запахом вологого

дерева. Беніамін якийсь час крутив між пальцями олівець, а потім поклав його поруч із моїм планом.

— Є ще одна умова, — сказав він.

Я відчула, що моє терпіння справді починає вичерпуватися.

— Я вся увага.

— Я хочу, щоб сад міг функціонувати й після вашого від'їзду. Щоб він був красивим не лише перші три місяці.

— Кожен мій проєкт містить план догляду.

— Я говорю не лише про догляд. Ідеться про людей, які тут працюватимуть. Вони повинні розуміти, чому щось було створено і яку цінність воно має.

Я придивилася до нього уважніше.

— Оце справді має сенс.

— Справді?

— Не виглядайте таким здивованим. Я вмію з вами погоджуватися.

— Запам'ятаю цю мить.

Я посунула до нього чистий аркуш паперу.

— Підготую програму двох навчань для команди. Одне перед початком зими, друге після завершення основних посадкових робіт. Але натомість очікую повного доступу до документації та однієї людини, відповідальної за рішення.

— Мене.

— Саме цього я й хотіла уникнути.

Він розсміявся голосніше, ніж раніше.

На мить переді мною був не суворий власник розсадника й не чоловік, який приховував сімейні проблеми. Це був чоловік, чий сміх освітлював обличчя в небезпечно привабливий спосіб.

Коли дощ послабшав, ми вийшли перед павільйон. Над садом здіймався легкий туман. Беніамін зупинився біля сходів, а я сховала документи до сумки.

— Завтра о восьмій? — запитав він.

— О восьмій.

— І візьміть щось тепліше. Вранці прогнозують заморозки.

— Ви перевіряєте прогноз погоди для всіх своїх співробітників?

— Лише для тих, хто приїжджає до сьомої й намагається відчинити зламану хвіртку.

Я відповіла усмішкою, яку зовсім не збиралася йому показувати.

Я рушила до автомобіля. Зробивши кілька кроків, ще раз почула його голос.

— Дагно?

Я обернулася.

— Так?

— Добре, що ви приїхали.

Я не відповіла відразу. У його словах не було флірту, принаймні нічого очевидного. Була вдячність, можливо, трохи полегшення. І все ж я відчула, що хотіла б почути їх знову.

— Скажіть мені це через вісім тижнів, — відповіла я.

Від'їжджаючи, я побачила в дзеркалі заднього виду, що він досі стоїть перед павільйоном.

Того вечора я сіла за письмовий стіл в орендованій квартирі на околиці Сандомира й відкрила календар. Під датою вильоту до Лісабона був короткий напис: «Новий початок».

Я дивилася на ці два слова довше, ніж слід було.

Потім закрила комп'ютер, перш ніж мені спало на думку дописати під ними якесь запитання.

Розділ 2 - Межі, накреслені олівцем

Наступного ранку сад зустрів мене тонким шаром інею та запахом диму, що долинав із навколишніх господарств. Я приїхала за кілька хвилин до восьмої, озброївшись теплішим светром, термосом кави й підготовленим напередодні ввечері списком умов співпраці. Останній пункт я вважала найважливішим.

Беніамін чекав біля павільйону. На ньому була темна куртка, а в руках він тримав згорнуті креслення, які я надіслала йому минулого вечора.

— Бачу, ви серйозно поставилися до моєї поради, — сказав він, поглянувши на светр.

— Виключно тому, що температура впала до двох градусів.

— Звичайно.

— А ви прочитали документи?

— Двічі.

Це мене здивувало.

Я звикла до клієнтів, які підписували кошториси, навіть не прочитавши їх, а потім ставили під сумнів рішення, описані на першій сторінці. Беніамін здавався вимогливою людиною, але такою, що не знецінювала чужої праці. Ця риса була значно привабливішою за його усмішку, хоча мені не хотілося порівнювати ці дві речі.

Ми зайшли до невеликого кабінету в задній частині павільйону. Приміщення було облаштоване просто: дерев'яний стіл, стелажі з каталогами рослин, стара карта розсадника й кілька сімейних фотографій. На одній